

יעקב שורץ

העבירנו את כל חניכי הבית — כמאה ילדים — למקום הריכוז בביאליקאמין. בסמוך לעיר נערכה מושבת קיץ הראשונה של "השומר-הצעיר", בהשתתפות שליח הארץ. מכאן הועברנו לנקודת הערכות של "הבריחה" לפני היציאה לדרך ומכאן החלה ההליכה ברgel. כמה הורים שלא רצו להיפרד מילדיהם, הורשו להלנות לטראנספורט. הילדים הסתדרו שניים-שניים. כshed אוחזת יד ובשורה ארוכה, יצאו לתוכן הלילה האפל, מהלך 10—8 ק"מ. מורה הדריך השכיר עזב אותנו באמצעות העיר, לאחר שהסביר באיזה כיוון עליינו ללכנת, הلقנו עד שלוש לפנות בוקר. תוך שמירה על כל ילד לבל יפגר ויאבד בדרך, כשהחלב מתכווץ

יעקב שורץ בעת עבודתו
ב„בריחה“ בקרקוב

למראהיהם של בני השמונה, שצדעו בדמייה והיו נרדים מעיפות. תוך כדי הליכה, שהגענו סוף סוף, לאחר צעידה מיגעת זו, לכיביש שלפי הערכתנו כבר נמצא בצד השני של הגבול, השכננו — לשם זהירות — את הילדים בתעלת, כדי שינויו מעט. בעבר שעתים שוב המשכנו בדרךינו וזמן ממושך לא ידענו היכן הננו. אנו המלוים היינו יוצאים מדי פעם לכיוונים שונים, לסיור וחיפוש אחרי חברי „הבריחה“ מהמעבר הצ'כי, שהמתינו לנו בנקודת המפגש שכہ התקשינו למצוא אותה, בעבר שעה קלה נתקלנו במשמר הגבול הצ'כי, שישתף פעולה עם חבריינו ואנשיו קבלו אותנו בדרך נאותה והתקשרו עם תחנות ה„בריחה“ בנאבוד, עתה הובאו מכוניות ובהן חברי חולית ה„בריחה“ הצ'כית שהסיעו אל תחנת הרכבת.

ממחלקת הרפטראציה הצ'כית, הביאו לנו חבריינו אוכל חם :

לא נודע, אם אבדו או נגנבו. את מועד היציאה לא יוכלו לדוחות עוד, מאחר שזמנית-הנטיעה של כל רכבת נקבעים מראש על-ידי רשות-הרכבות וידועים גם לשלטונות הגבול. על מחלוקת הנויות של מרכז ה„בריחה“ הוטל להכין מסמכים חדשים ויעקב שוואץ מי שעמד בראש ה„מחלקה“ סיפר לאחר-כך את אגדתليل-השימוש. ריים הארוך, בו הוכנו התעודות והממסכים לשלוות אלפי הנוסעים. כל אותו לילה כתבו והדפיסו והכפילו ו„חתמו“ — ללא מנוחה ולא הפסקה, מי שהטפטטו תנומה, הקיצוו בDALI מים, הרכבת יצאה, כמובן, בשעה הידועה והיום בו הגיע פרישת-השלום מהשיירה היה יום חג, אכן, עמדנו ב מבחן — המנגנון בכללו ואיש איש במשמרתו שהופקד עליה. העמל המשותף לא היה לשוא".

(מתוך "ספר השומר הצעיר", עמ' 419)

לאחר שהילדים שברו את רעבונם, הושבו בקרונות רכבת — שהגיעה לאחר נסעה של כעשרים שעות, אל עיר הגבול ברטיס-לבה שמעברה השני של המדינה הצ'כוסלובקית.

בכל מקום נתקבלו הילדים ומלוויהם בלבבות והטיפול בהם היה כשל הורים אל ילديיהם — יחס שהשפיע רבות על נפש הילדים, אשר הביעו את שמחתם על כך בהזדמנויות רבות.

אחרי ימים אחדים של נופש העבירה אותם „הבריחה“ דרך אש לבית-ילדים בגרמניה לשהייה ממושכת, עד הגיע תורם להעפיל ארצה".

(מתוך ספרו של אפרים דקל „שרידי חרב" עמ' 71 — הוצאה לאור של משרד הבטחון, תל-אביב)

„כשהזורה הרכבת בפעם השלישית, אירעה תקלת הרת-אסון, يوم לפני היציאה נעלו באורח מסתורי כל המסכים ועד היום